

NYITRAMEGYEI SZEMLE

POLITIKAI, TÁRSADALMI, SZÉPIRODALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP.

Megjelen vasárnaponként.

Előfizetési árak: Egész évre 10 kor., fél évre 5 kor., negyed évre 2 kor. 50 fl. — Községeknek, körjegyzőknek, tanítóknak 8 kor. **Egyes szám ára 20 fillér.**

Felelős szerkesztő és laptulajdonos:

dr. Franciscy Lajos.
Társzerkesztő:
dr. Kaszala János.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Papnevelde-utca 9. sz.

Hirdetések árai: Egy háromhasábos petitsor ára 16 fillér. Többszöri közlésnél árkedvezmény. Hivatalos hirdetések 100 szóig 4 kor., minden további szó 4 fl.

A gazdasági egyesületek.

A gazdatársadalmi életben ország-szerte valami forrongás észlelhető! Az agrárszermékek tiz-tizenöt évvel ezelőtt elültetett csemetéi, a gondos ápolás mellett szilárd gyökereket vertek s a meg-erősödött fácska immár lombkoronáján virágokat ringat, melyek már-már gyümölcsöt ígérnek az ültetőknek — a magyar gazdáknak.

A gyümölcsre ugyan még várni kell, de a kertész mégis megelégedéssel tekinthet már most is végzett munkája eredményeire, mert minden jel arra mutat, hogy az agrárszermék elhintett magvaiból fakadt felbuzdulás fája mindinkább terebélyesedik s ma-holnap lombkoronája alá fogja az egész közeletet.

Negyven-ötven évvel ezelőtt, amikor a magyar gazdáknak hazafias sóhajtásait is magukba fojtani kellett, a gazdasági érdekek megbeszélésének címe alatt hozták létre első társulataikat vármegyénként: a vármegyei gazdasági egyesületek címe alatt. Itt ezekben az egyesületekben hangzott csak akkor őszinte szó, itt ezekben az egyesületekben folytak a bizalmas tanácskozások a mezőgazdaság megmentése felől és nagyon sokszor ezekben az egyesületekben születtek

meg azok az eszmék és azok a határozatok, melyek annak a kornak vezéregyéniségeit irányították.

Magyarország vármegyéinek gazdasági egyesületei hivalkodás nélkül büszkén hivatkozhatnak arra a becsületes munkásságra, melyből az ország ujjaszületése érdekében bőven kivették részüket. Akkor tehát, mikor az agrárszermék diadalához közeledünk, lehetetlen meg nem emlékezni azokról, akik a magvetőnek a talajt előkészítették, nemcsak akkor már, mikor arra a talaj is alkalmassá vált, de hiven őrizték a határt akkor is, mikor a dúvadak garázdálkodásaitól kellett azt megoltalmazni.

Becsületes, de igen nehéz munkát végeztek a vármegyei gazdasági egyesületek a régmúltban; csenedesebb, de annál eredményesebb tevékenységet fejtettek ki a közelmúltban, főleg mióta *Darányi* földművelésügyi miniszter is számottevő munkakörben tette lehetővé tevékenységüket, de a feladat legsúlyosabb s egyúttal legfontosabb része a közeljövőben jut ki a magyar gazdák társadalmi érdekképviseleteinek, a midőn a koronát kell feltenni arra a műre, mely az ő közreműködésükkel jött létre: a magyar mezőgazdaság érdekeinek érvényesítésére az egész vonalon.

Par excellence mezőgazdasági állam volnánk! De mezőgazdasági érdekképviseletünk szervezve nincs! Társadalmi téren pótolják a rendszeres érdekképviseletet a vármegyei gazdasági egyesületek, a kik önként, igazán önfeláldozással és sokszor anyagi erőik megfeszítésével teljesítenek nemes ambícióval olyan ténykedéseket, melyek sokszor a társadalmi kötelezettségeket jóval felülhaladják s inkább az államérdek és kormányzat kötelességei közé volnának sorozhatók. De ez az önkéntes tevékenység a mai keretek között sokáig már nem tarthat, mert ismét új eszmék, új gondolatok kerülhetnek felszínre, melyek ismét új irányokban vehetik és veszik is igénybe gazdatársadalmi szervezeteink erejét és munkabírását.

Az új eszmék új működési kört is igényelnek. Ma-holnap a gazdasági előadások rendezése, háziipari tanfolyamok és állatdíjazások sikeres eszközlése sablonos munkakörre zsugorodik, melyek fellett magasabb feladat jut ki a vármegyei gazdasági egyesületeknek, melyek tényleg akkor érik el az új eszmeáramlatok légvonalát, ha a korszellemhez alkalmazkodva a széles körű szervezkedés terére lépnek s maguk részére biztosítani tudják működési terük gazdatársadalmi *közvéleményének irányítását*.

A „NYITRAMEGYEI SZEMLE” TÁRCAJA.

Az utazási idényből.

VI.

— Irta: Adieu. —

Szombat délután a paraszti házakban. — Több férfi, mint asszony. — A londoni suffragettek. — Az alpesi népek kedélyvilága. — A tauerni nép véső tagja. — Spittal és Millstatt. — Seeboden. — Ringó esőnakokon.

A tauerni Alpesek paraszti társulatának vallásosságáról csak dicsérettel szólhatunk. Megható az, a mit egy csendes szombati nap délutánján az elszórt házak között tapasztalunk.

A csücsokra, a nagyobb helyekre vagy a vasúti állomásokra a legjobb és legkényelmesebb utak — már amennyiben a meredek lejtők és hegyhátak utain kényelemről egyáltalában szó lehet — a falvak és a szállásokon át vezetnek. Kirándulásaink közben ilyképp önkéntelenül a parasztság lakóházai és majorjai mellett haladunk el. Soha sem zajosak, soha sem hangosak ezek a házak, de míg más napokon némi életet mindig találunk a ház körül, ha mást nem hát legalább egy-egy anyókat, a ki a ház melletti kertben tesz-vesz valamit, addig szombat délután siri csend ül meg a ház környékét, melyen egy árva lény sem mutatkozik.

De csak a ház környéke csendes. Mert benn a házban, annak nagyobbik szobájában sokan egyszerre beszélnek s elég hangosan. Szavuk kihaltszik az udvarra, az útra. Házi ájtatosságukat végzik mindnyájan, a hányan vannak, az Istennel beszélget nagyja-apraja a háznak. Litániát, vagy rózsafüzért imádkoznak s ájtatosságuk mindig hosszabb időt vesz igénybe.

A mit talán a világ minden pontján lehet észlelni, hogy t. i. a vallásos élet gyakorlásában nagyobb számmal vesznek részt az asszonyok, mint a férfiak, azt a tauerni völgyek parasztságánál nem tapasztaljuk. Sőt itt egyenesen megfordul az arány s mindenütt a hol közös ájtatosság, vagy közös istentisztelet tartatik, nagyobb a férfiak száma, mint a nők. Egyes alkalmakkor pedig, mint például a vasárnapi délelőtti istentisztelet alatt a férfiak száma túlyomóan nagyobb a nők számánál, a mit annak a körülménynek kell tulajdonítani, hogy az asszonyok egy jelentékeny részét lekötik és otthon tartják a házi teendők. Szerepet játszik itt ezenkívül az a körülmény is, hogy a tauerni népesség körében több a férfi, mint az asszony.

A londoni suffragettek, a kik a nőemancipáció érdekében azért izgatnak olyan szenvedélyesen, mivel Angliában egy millióval több asszony

van, mint férfi s így ott egy millió nő nem kerülhet főkötő alá, ezekre nézve tehát a teljes egyenjogúság létkérdés, pórul járnának, ha izgatásaik színterét a tauerni hegyvidékre tennék át. Ennek a vidéknek amazonjai bőségében vannak a férjhezmenetel könnyűségének. Nem is akar éppen azért a tauerni asszony más lenni, mint hűséges és boldog feleség. S ez a vágyuk teljesedik is, korán mennek férjhez, bár a természet nem áldotta meg őket valami sok bájjal.

Alkalom kínálkozik itt egy kis összehasonlítást tenni a tauerni pórnép és más alpesi vidékek népének kedélyvilága között.

A dalnak általában nem barátja az alpesi paraszti ember. Tirolnak és Svájcnak mély völgyeiben épp úgy nélkülözzük a rónák népének elmaradhatatlan életnyilvánulását, a vig dalt, mint itt a szelidebb hajlású égbolt alatt, a honnét néhány óra alatt a sík földre lehet kijutni. Mégis Tirolnak a népe sokkal kedélyesebb, a mire különféle jelekből következtetünk. A kedély életnek félreismerhetetlen kifejezése a gyermetség, naivság, mely Észak-Tirol népénél lépten-nyomon megnyilatkozik.

Ha megszólítunk egy észak-tiroli embert, az az öröm látható jeleivel érintkezik velünk. Közlekeny és beszédes s nem tartózkodó bizalmának

Igen nehéz és fontos feladat ez, pedig ennek a feladatnak sikeres megoldásától függ, hogy az agrárszermék diadalának gyümölcsseit élvezhesse Magyarország. Az őszi időszak beköszönésével új munkaidény köszöntött a vármegyék gazdasági egyesületeire is, legyen szabad remélni, hogy ez a munkaidény néhány új barázdát jelent azon a szántáson, mely a múlt vetéseinek tarlóján a jövő gazdag termését van hivatva előmozdítani.

A magasabb szempontból szükséges hivatalos jellegű mezőgazdasági érdekképviselet kérdése, a mezőgazdasági kamarák ügye egyelőre a jövő zenéje, továbbra is hát a társadalmi érdekképviseletekre, a *vármegyei mezőgazdasági egyesületekre* hárul a jövő megalapozásának nehéz munkája.

Ennél a munkánál legelső és legfontosabb feladatként mutatkozik az, hogy önmaguk részére erősítsék meg gyökereiket a népben, a működésük területén élő gazdatársadalomban, kisebbszű *szervezeteik kiépítése által*, hogy a közeljövő fenyegető viharait ne csak kibírhassák, de immár elismert és nagyrabecsült lombkoronájuk alatt menedéket is nyújthassanak az alá menekülő gazdatársadalomnak, s a gazdatársadalmi egységek mezőgazdasági érdekeinek.

A válság súlya. Az immár öt hónap óta tartó politikai válság egész közéletünkre a lehető legkárosabban hat ki. A mezőgazdasági feladatok behatóbb felkarolása, mely Darányi agrár-politikájában olyan kecses fejlődésnek indult, a válság egész tartama alatt a legszükségesebb és bizonyos szűk keretek között mozgó feladatokra kénytelen szorítkozni, a kereskedelmi és ipari vállalatokba lanyha kedv fészkelte be magát, mely nagyobb kockázatot igénylő vállalkozásokba nem mer bocsátkozni, új alapításokba nem mer bele fogni, mert bizonytalan a kormány állása, bizonytalan ennél fogva az a gazdasági irány is, a melytől a közigazgatási ágak támogatást és meg erősítést vártak. A közigazgatás egyik legfontosabb szervében a városi adminisztrációban leginkább érezhető a pangás. Az a két milliós teher-

a nyilvánításában. Ha együtt van a társaival, trefát űz, mókázik és kurjongat. Kedveli a zenét és énekel is hozzá, ámbar az éneket hamar megünja s jókedvének további kitörései egy-egy kiáltásban és gyors forgású táncban folytatódnak. Szereti a virágot és a költészetet s ennek népies termékeit szorgalmasan tanulja, uton-útfélén dudolgatja s maga is verseket farag. Azok a képek, keresztek, melyekkel Tirolban az úton, a magaslatokon, a völgyek torkolatainál olyan sűrűn találkozunk, többnyire verses felirattal bírnak. Ha a vallásos kegyelet ezen tárgyai valamely eseménynek az emléket jelölik meg, akkor a feliraton versekbe van szedve az esemény története; ha pedig csak mint hitbuzgósági és kegyeleti jelek szerepelnek, akkor a versek tárgya a vallási fogalomkörből, vagy a természeti környezet sajátágaiból van merítve.

Számos ilyen apró kedélyvonást fedezhetünk fel a tiroli ember lelki világában, melyeket a tauerni népnél hiába keresünk. Ez szófukar s az idegennel szemben mindig tartózkodó. Mulatsága közben ülni és dohányozni szeret, a zene mellett nem énekel és bele nem kurjongat. Táncolni csak a fiatalság szokott, az is alig várja, hogy vége legyen a keringőnek, az egyetlen táncnak, melyet nagy lassúsággal lejt s azután leülhessen inni és

tétel, melyet a kormány a folyó évi költségvetésbe oly célból vett fel, hogy a városok háztartását segítse, mai napig sem folyósított. Néhány hét előtt jelent meg erről a tételről egy száraz hír, melyben csak annyi mondatik, hogy az összeget azért nem lehetett a városok között kiosztani, mert a belügyi és a pénzügyi miniszterek nem tudtak megegyezni a felosztás mérvére és céljára vonatkozólag. Ilyen furcsaság, hogy egy, a költségvetésbe beállított, az országgyűlés által megszavazott és gyors megvalósítást célzó tétel nem használtatik fel rendeltetésének céljára, csak parlamenten kívüli helyzetben fordulhat elő. Mert ha az országgyűlés működésben volna és ha rendszeres kormányzati tevékenység irányítaná az ország ügyeit, akkor a legkiáltóbb szükségleteknek ilyen elmellőzést el sem lehetne képzelni. Új feladatok, új gondok is mutatkoznak a látóhatáron, az állami tisztviselők anyagi helyzetük újabb szabályozását és javítását sürgetik. A lakáspénz felemelése, illetőleg megfelelőbb osztályozása, a teljes nyugdíjat biztosító évek számának 40-ről 35-re való leállítására, olyan igények ma már, melyek felett sem a törvényhozás, sem a kormány nem térhetnek napirendre. Ha e mellett megfontoljuk, hogy a vármegyék száz és száz új állami iskolát kérnek, a hadügyi kormány pedig közel fel milliárdra rúgó teherbőletet akar a közös költségvetésbe beállítani s ez a teherbőlet legnagyobb részben mellőzhetetlen kiadást alkot, akkor lehetetlen át nem éreznünk a politikai viszonyok rendezésének parancsoló szükségét. És lehetetlen be nem látnunk, hogy egy olyan mélyreható gazdasági változásra és erőpróbára, mint a minőt az önálló banknak már 1911-ben való felállítása előidézne, illetőleg szükségessé tenne, a viszonyok soha sem voltak kedvezőtlenebbek, mint éppen a jelenben. *Gazdasági erőfejlesztésre és ennek eszközzése végett állandó és erős kormányra van most égető szükségünk, de — minél előbb.*

Népszövetségi zászlóbontás Nagyszombatban és vidékén.

Saját tudósítónktól.

A rohamosan terjedő s mindjobban erősödő Kath. Népszövetség végre Nagyszombatban is kibontotta zászlóját. F. hó 19-én volt az agitációs vasárnap s az egész környék bevonásával két hatalmas gyűlés volt, d. u. 3 órakor tót az „Albertinum” udvarán, 6-kor pedig magyar a „Polgári Lövéde” nagytermében. Egyheti agitációs körút előzte meg ezt a gyűlést, melyben *Bartos*

dohányozni. A jelképeket nem kedveli, inkább a valóság iránt érdeklődik. Mindent jól megnéz, megfigyel, megbecsüli és megszerezni igyekszik az élet reális értékeit.

De a virágok iránti szeretetben egyezik a tiroli emberrel. Hazának a tájéka virágerdőtől pompázik s az ablakok erkélyein is mindenütt virágesség gyönyörködteti szemünket. Szíve pedig épp oly jó, lelke épp oly becsületos, mint a tiroli emberé. Gyermekei iránti szeretete rajongó. Ritkán lehet azt látni a nép között, hogy a gyermeket úgy becéznek, úgy dölgetnek, mint a hogy azt itt teszik.

Az utazó figyelmét el nem kerülheti az a körülmény, hogy a népjellemnek fentebb megrajzolt vonásai, ilyen összetételben és ilyen aránylatok szerint csak itt a tauerni hegyek között, ezen a 105 kilométer hosszúságú területen lelhetők fel. Amint átlépjük ezt a határvonalat akár észak, akár dél felé, már másminő jellemmel és más szokásokkal bíró népet találunk a falvakban épp úgy, mint a városokban. Helyesen jegyzik meg a néprajzi írók, hogy a tauerni hegyek a mint elhatárolják az éghajlati viszonyokat és körülményeket, úgy emelnek választófalakat a népek között jellem, szokások és életmód tekintetében.

János népsz. titkár, a központ kiküldöttje és *Raufstein* Antal nagyszombati káplán jártak be a vidék összes falvait. Lelkes s meggyőző szavaik hatását az mutatja legjobban, hogy bár a nemzetiségi izgatók nyomon követték őket s lázító szavaikkal a népet eltántorítani igyekeztek — mindazáltal 19-én hatalmas csapatok jöttek az egyes falvakból, egyesek zenével, mások zászlók alatt. Délben fogadták az érkező orsz. képviselőket és a központ kiküldöttjeit. Délután az Albertinum udvarát teljesen betöltötte az egybegyűlt hatalmas 4—5 ezer főre becsülhető tömege.

A megnyitó beszédet dr. *Halmos* Ignác Nagyszombat apátplébánosa és dr. *Mondók* Antal ügyvéd mondta nagy tetszés kíséretében. Utánuk *Brestyenszky* Kálmán orsz. képviselő a katolikusok összetartásának szükségességéről, dr. *Bobok* Arnold beszercebányai theol. tanár a kath. Népszövetség szervezetéről, *Bartos* János titkár ennek hivatásáról s dr. *Ochaba* Ágoston orsz. képviselő a sajtóról, a nemzetiségi sajtó káros voltáról szónokolt a tömeg lelkes eljenzése mellett. Utána a székesegyházba vonult az impozáns menet, ahol Te Deum tartott. Isten áldásával kezdődött s hálaadással fejeződött be ilykép a szép lefolyású agitációs gyűlés.

A magyar gyűlésen 6 órakor, a Lövéde nagytermét teljesen megtöltötte az egybegyűlt közönség. *Jedlicska* Pál érseki helynök megnyitó szavai után *Hudyma* Emil főg. tanár remek s hatalmas tetszettel kísért szónoklatban részletezte a Kath. Népsz. helyi feladatait, nevezetesen egy kath. kör és kath. hetilap megállapítását. Ő utána *Haller* István főtitkár a kath. Népsz. hivatásáról, *Zboray* Miklós dr. orsz. képviselő, a Népsz. al-elnöke a kath.-ok szervezkedéséről mondott szintén nagyhatású szónoklatot. Ezután közhajra a szintén megjelent *Göröcsöni* *Fridrich* István fővárosi reáliskolai tanár a kath. mozgalomnak elmaradottságának okairól tartott szép beszédet. *Jedlicska* Pál eszmékben gazdag záróbeszéde után, melyben 100—100 K évi összeget ajánlott föl a Nagyszombatban alapítandó Kath. Hetilapra s kath. kör céljaira, a Magyar kör termeibe vonult a polgárság — ahol a városunkban megjelent orsz. képviselők s központi kiküldöttség tiszteletére társasvacsora volt. A gyönyörű eszmékkel telt pohárköszöntők, melyeket az említett szónokok közül legtöbben, s a gyűlésen megjelent *Szmercsányi* György és *Beniczky* Ödön országgy. képviselők mondottak, méltó befejezői voltak a szépen sikerült gyűléseken elhangzott szónoklatoknak.

K. J.

A tauern-vidéki német nyelvű alpesi népvégső tagját *Millstattban* találjuk meg.

Átutazva a tauerni vasuti vonal déli részén, kiszállunk a Dráva mellett fekvő mezővárosban *Spittalban*. Itt találkozunk az új vasut a Déli Vasuti Társaság, az osztrák Südbahn vonalával, melynek Villach felől érkező szárnya itt végződik, illetőleg, ha Villach felé akarunk utazni, akkor innét indul ki. A kis Dráva menti város tehát kettős végpont és kettős kiindulási pont. Vég- és kiindulási pontja úgy a tauerni, mint a spittalvillachi vonalnak. Az osztrák állam, a kié a tauerni vasut és a Déli Vasuti Társaság közösen gazdálkodnak a spittali állomáson.

Itt, a közös gazdálkodásnak ezen a színhelyén láthatjuk leginkább, hogy egy-egy vasuti vonalnak a megnyitása minő gazdasági lendületet ad egész városoknak és egész vidékeknek.

A még néhány év előtt jelentéktelen spittali állomáson egész sora áll a félig elkészült nagy épületeknek, melyek már most is egy gőcsponti nagy állomásnak a benyomását teszik az emberre. Maga a kis város pedig tele van turistákkal, a kik itt pihennek meg, itt fogadnak kocsit, hogy átrándulhassanak a tauerni vidék gyönyörűségeinek zárópontjára, *Millstattba*.

Ennek a nagy forgalomnak természetes kö-

Blériot.

Irta: Révész Gyula.

Ez a név, a mely cikkünk homlokán van, annyira ismert az egész művelt világon, hogy viselkedését szinte felesleges bemutatnunk. A La Manche-csatornán való átrepülése olyan hőstett volt, a melylyel örök időkre bevészté nevét Klió táblájára.

A levegő meghódítása az ő nagyszerű rekordjával olyan korszakhoz jutott, a mely a repülőgépet szinte egy sorba helyezte a szárazföldi és vízi alkalmatlanságokkal. Ma már nem játékszer, nem is sporteszköz többé, hanem a levegő automobilja.

Micsoda csodálatos haladás tárul elénk, ha a Mongolfier-testvérek primitív ballonját összehasonlítjuk Blériot monoplánjával! A legújabb évtized, sőt azt lehet mondani, hogy a múlt év és a most folyó esztendő teljesen háttérbe szorította, lejáratotta a levegőnél könnyebb ballonokat, a melyek a szél játékszerai. Zeppelin gróf sikere csak látszólagos, a német önérték és gőg fujta fel. Legutóbb eljutott ugyan a Zeppelin III. a bodeni tótól Berlinig, de tizenhét óra helyett ötvennégyig tartott az útja. Még ötméteres másodpercenkénti sebességet sem ért el, holott például Zeppelinnek egyik honfőtanácsosa, Haenlein már 1872-ben vitte ennyire motoros léghajójával. Azóta elmúlt negyven év, s a nemes gróf nem igen fejlesztette aeronautikai tudományát. Az ő levegőbeli Dreadnoughtjai hat méteres szélben már megbízhatatlanok, ennél hevesebb szélben pedig tönkremennek.

A levegőnél könnyebb rendszer tehát Zeppelin ellenére is megbukott és a Wright-testvérek szereplésével a levegőért folyó küzdelemben már elvitáztatatlannak az aeropláné, az ugynevezet sárkányrepülőé az elsőségek.

A Wright-testvérek repülőgépe kétsikű és legnagyobb sikerét 1908. december 31-én aratta, amikor Franciaországban kilenc negyed óránál hosszabb ideig maradt egyfolytában a levegőben. Azóta még el sem mult egy esztendő s a Wright-testvéreket máris túlszárnyalták, gépüket egyszerűsítették, módosították, javították.

Blériot például elvetette a kétsikű rendszert s áttért az egysikűre, a monoplánra. Még ugyan vitatkoznak a hozzáértők, hogy melyik jobb, a biplán-e, vagy a monoplán s e kérdés nem dönt el a reimsi versenyen sem, a hol mindkét rendszerben készült aeroplán fényes győzelmeiket aratták, de annyi bizonyos, hogy Blériot gépei a legbámulatosabb repüléseket produkálták.

Felzáróllásai közül világhíressé vált a csatornán át tett útja, a melynek elsősége éppen ugy-

az ő nevéhez fűződik, mint Cookéhoz az északi sark felfedezése.

Népszerűségére rá is szolgált a valószínű, hogy október 17-én, amikor a budapesti Vérmezőn fölszáll a magyar közönség szemeláttára, olyan tapsorkán üdvözlí itt is, mint akár Londonban, vagy Párisban. Ezt a ritka alkalmat bizonyosan felhasználja nemcsak a főváros lakossága, hanem a vidéki közönség is, a melynek végre alkalma lesz, hogy a jövő évtized közlekedő eszközeit, a repülőgépet lássa is, mert eddigelé csak az újságok halavány leírásából ismeri.

Ujdonságok.

Előfizetési felhívás

a Nyitrai Megyei Szemle 1909-ik évi XVII. évfolyamának okt.—decz. évfolyamára.

Az új évfolyam közeledtével t. előfizetőinket, a kiknek előfizetése a folyó hó végével lejár, előfizetésük megújítására, lapunk olvasóközönségének azt a részét pedig, mely annak politikai, közgazdasági és társadalmi irányát helyesli, de a lapot még nem járattja, előfizetésre kérjük fel.

A katolikus sajtónak egyetlen léalapja és egyetlen erőssége a kath. közönség szellemi és anyagi támogatása. Ennek birtokában erőtlenül képviselheti ez a sajtó a kath. közvéleményt és mindig határozottan emelhet szót jogaink, igazaink védelmére. A közönség kellő támogatása nélkül azonban ez a sajtó elgyengül, megszűnik s ebből a betegségéből nem gyógyíthatja ki azt sem egyesek, sem pártok és testületek segítségével, mert a subvencionált sajtó megtarthatja ugyan anyagi helyzetének szilárdságát, de elveszti függetlenségét.

Lapunk a személyektől és pártoktól független katolikus sajtótermékek sorában áll s ezt a helyét minden körülmények között meg akarja tartani. Ez azonban csak úgy lehetséges, ha olvasóközönségünk katolikus közönsége lelkesen sorakozik a lap körül s törekvéseit szellemi és anyagi közreműködéssel előmozdítja.

Kérjük tehát olvasóközönségünket, támogassa jóindulatú érdeklődéssel, terjesztéssel, nemes áldozatkészséggel Nyitra vármegye és a szomszéd vármegyék ezen egyetlen katolikus politikai hetilapját, hogy az anyagi gondoktól menten, zavartalanul és fokozott erővel teljesíthesse hivatását.

A Nyitrai Megyei Szemle előfizetési ára egész évre 10 kor., fél évre 5 kor., negyed évre 2.50 kor. Nyitrán, 1909. szept. 18. án.

A NYITRAMEGYEI SZEMLE
SZERKESZTŐSÉGE ÉS KIADÓHIVATALA.

Öt-hatszáz méter magas, dús erdőkkel borított hegylancok között terül el a tó. Langyos vizén szelid hullámokat vet a szellő, melynek játékát kíméletlenül zavarja meg a tóparti városok között közlekedő propeller. A hegyoldalról pompás villák tekintenek le a tavon folyó életre, míg a partokon úszdák kínálnak jó fürdőt a sportban is változatosságot szerető turistáknak.

A tó főhelye Millstatt most kezd emelkedni a nagyobb hírv alpesi nyaraló helyek közé. Mégis, a mit itt találunk, az már most is túl van a kezdetlegesség fokán. Nyüzsgő a sok ember ott is, mint mindenütt ezen a vidéken, a szállók, villák úgy tele vannak, hogy ha csak jó előre még nem rendeltük a szobát, akkor hiába számítunk szállásra.

A helynek egyik sajtáságos érdekessége, hogy a nyaraló közönség úgyszólván az egész napot a tavon tölti. Már a reggeli órákban a csónakok raja lepi el a tavat. A bennök ülők, ha ráuntak a hajóközútra, horgonyt vetnek a tónak valamely sekélyebb vizű helyén s elnyújtóva kényelmes üléseiken, órákon át olvasnak, beszélgetnek, hűsölnek a nyári nap sugarai alatt. Hűsítő szellő, mely folyton lengedez a víz stíjja felett, számúzi ennét a forráságnak hevét.

Millstatt az a hely, a hol a ringó csónak körül csoportosul a mozgás, a pihenés és a he-

Uj főnöknő. A nyitrai irgalmas nővérek zárdájának főnöknőjévé a tartományi előjáróság az eddigi helyettes főnöknőt Pityinger Eugénia nővért nevezte ki és őt f. hó 20-án állásába beiktatta. Teljesedésbe ment tehát a város kath. közönségének az az osztatlan óhaja, hogy az irgalmas nővérek nyitrai nagy háza, mely a nevelés, oktatás és jótékonykodás terén olyan sokféle vonatkozásban van a város és vidék közönségével, az előbbi főnöknő Borbély Sarolta távozása után ismét egy minden tekintetben rátermett s hivatásának színterén álló vezetés alá kerüljön. Az új főnöknő ez évi augusztusban töltötte be tanító-női működésének és Nyitrán való tartózkodásának harmincadik évét. Városunkban kezdte meg s állandóan itt folytatta is nagyszerű működését, mely főképp az intézetben levő Mária-kongregáció vezetése és a kézi munkák tanítása tekintetében a mily áldásos, épp oly meglepő eredményeket mutathat fel. A felsőbb leányiskola növendékeinek kézi munkái szépségük és műtökélyük által minden évben dicsérik vezetőjük odaadó fáradozását, szaktudását és nemes izlését.

Az Isten kegyelme tegye újabb áldásokban és újabb sikerekben gazdaggá az új főnöknő munkásságát.

Egyházmegyei hírek. Czinvecsek Endre csápori segédlelkész kinevezetett szalakuszi ideiglenes plebánshelyettesnek. — Kölcsonönszén áthelyeztettek: ifj. Bergendy István mocsonoki és Beness József hegyeshelyi, továbbá Ruzs Sándor alsóricsói és Anyistik Béla turzófalvi segédlelkészek.

Személyi hír. Luzzicza Gyula az érsekújvári Szent Ferencrendi zárda főnöke súlyos betegségéből fellábadva, tüdülés céljából néhány hétre Abbáziába utazott.

Hammel Jenő joggyakornok a Nyitrai Megyei Szemle munkatársa ez évi okt. hó 1-vel megvált lapunktól, minthogy katonai szolgálatra vonul be ezredéhez Grácba, a hol önkéntesi évet tölteni fogja. Buzgó és lelkes munkatársunknak, a ki minden katolikus mozgalomban tevékeny részt vett és lapunknál elvállalt kötelezettségén felül önzetlen, odaadó tevékenységet fejtett ki, e helyen is hálás köszönetünket fejezzük ki.

Doktorrá avatás. Kubinyi Sándor ügyvédjelöltet, Kubinyi Endre nyitrai házbirtokos fiát f. hó 25-én avatták fel a budapesti tudományegyetemen a jogtudományok doktorává.

Paschek Vilmos ügyvédjelöltet, Paschek Viktor nyitrai népbanki pénztárnok fiát, a kolozsvári tudományegyetemen folyó hó 18-án a jogtudományok tudorává avatták. A nagyszorgalmú és jelesen képzett fiatal doktorokat melegen üdvözljük.

Áthelyezés. A vallás- és közoktatásügyi miniszter Pauer Emil csicsmányi áll. elemi iskolai tanítót a trencsénvármegyei kir. tanfelügyelőséghez jelen minőségében szolgálattételre berendelte. A vallás- és közoktatásügyi miniszter Siposs Gyula kohányházi állami iskolai tanítót a szobotisti állami elemi iskolához helyezte át.

nyelés vágya és a hol az alpesi levegő hullámszíntán átszűrődve jut az emberi tüdőbe. Attól a füsttől, melyet a tauerni vasut alagutaiban szivtunk magunkba — itt megtisztíthatjuk a mellünket.

Bucstól veszünk a tauerni hegylancolat vidékétől, melyen a természet fenséges, a kultúra pedig csodálatos munkát végzett. És a bucstúznál egy ellenállhatatlan vágyat érzünk lelkünkben gerjedni a szemünk elől tűnő tájképek látása után. Fejlődésben levő tájakkal úgy vannak a turisták, mint a szülők és rokonok a serdülő gyermekekkel. A férfivá lett ifjú iránt kevésbé érdeklődnek, jobban a sorsára hagyják, de a nővekedő gyermeket újra és újra akarják látni, hogy örülhessenek testi és lelki fejlődésének.

Az a vidék is, melyet leirtunk, még serdülő gyermek Svájcnak és Tirolnak ősi hírnévvé bíró tájaihoz képest, de a civilizáció csatornája, az új vasut, olyan bőséggben fogja önteni tagjaiba az éltető, vérképző táperőt, hogy a gyermekből rövid időn át sudár ifjú, izmos férfiú válik. Az Alpeselek turistikai érdekességeinek olyan központja lesz ez a táj nemsokára, mint akár a svájci Eugadinn, vagy a tiroli dolomit-lancolat az ő völgyeinek és városainak körzetével.

Látni, megfigyelni fokról-fokra ezt a nagyszabású átalakulást, csak a természetes vágya mindenkinek, a ki az életben nem csak a nyers erőt értékeli, hanem a haladás szolgálatába állított tényezők eredményeinek is örülni tud.

vetkezménye volt már eddig is, hogy megtízszereződött a bérkocsik száma, új vendégfogadók épülnek, gépkocsijáratok szerveztetnek s a villamos vasuti közlekedésnek is egyenetlik már az útját. Hogy ily módon ebből a kis városkából néhány év múlva szép, nagy és gazdag város fog kifejlődni, az nem szenvedhet kétséget.

Magában Spittalban ezidő szerint csak egy látványosság van: a herceg Porcia-fele hatalmas nagy várkastély, mely a XVI. század olasz renaissance kifogyhatatlanul gazdag építészeti díszével ma is a rajzolók és festők műalkotásainak kedvelt tárgya. Anégyszögletes épület udvarán a nap minden szakában találunk hivatásos és műkedvelő festőket, fényképészeket, a kik felvételeket készítenek az épület nagycsarnokának remek faragású oszlopfejeiről, a merész hajlású boltívek és erkélykorlátok márványeszkéiről. A renaissance művészet virágzásai korának egyik legklasszikusabb terméke ez a palota.

Ha megnéztük az épületet, kocsira ülünk és a Dráva mentén, nagy sziklatömbök alatt vezető kitűnő országúton kocsikázva, Seebodenbe hajtunk. Itt kezdődik a 8 kilométer hosszú millstatti tó, az alpesi vidékeknek már most is egyik legszebb tava, melyet a fellendült idegenforgalom csodaszéppé fog varázsolni. Kis tündérország van keletkező félben ezen a tájon.

A székeskáptalan tagjai a törvényhatóságban. A közigazgatási bíróságnak egyik legutóbbi elvi jelentőségű döntése alapján a káptalanok által fizetett adó az egyes kanonokok között felosztandó s így az rájuk nézve a virilisi jogosultságnak alapját képezheti. Ezen bírósági döntvény értelmében a nyitrai székeskáptalan tagjai mind bejutnak a legtöbb adót fizető törvényhatósági bizottsági tagok névjegyzékébe, még pedig már a következő 1910-ik évtől kezdve. Káptalanunk tagjait, a kik eddig is élénk érdeklődést tanúsítottak a vármegye politikai ügyei iránt, s azokban nagyértékű közreműködéssel vettek részt, benső örömmel üdvözöljük a köztevékenységnek ezen az arénáján, mely a legtöbbször nézve nem új, de valamennyire nézve a viszonyok alakulásából kibontakozó újabb feladatokat állít a közelet színterére.

Rendjel adományozás. Ő Felsege a király *Riszner* Kázmér közös számvevőszéki cs. és kir. udvari titkárnak, a Bécsi Magyar Egyesület titkárnak a Ferencz József-rend lovagkeresztjét adományozta. A kiváló fiatal tisztviselő, a ki városunk szülöttje, fia *Riszner* Károly nyitrai ügyvéd és káptalani ügyésznek, főképp a Bécsi Magyar Egyesület körül szerzett érdemei elismerésül kapta a diszes kitüntetést, melyhez neki teljes szívből gratulálunk.

Kinevezések. A vallás- és közoktatásügyi miniszter *Székelyné Szitta* Mária stepanói r. k. okleveles tanitónőt az alsóveztenici, *Hliniczky* János okleveles tanitót a morvári állami elemi népiskolához, *Köhári* Iona okleveles tanitónőt a miavai állami elemi népiskolához rendes tanitónővé; *Nyiráthy* György okleveles tanitót az alsóvásárdi állami elemi népiskolához rendes tanitónővé; *Csehák* Ottilia okleveles tanitónőt a nyitrai lakóiskolához rendes tanitónővé nevezte ki.

Laptudósítót keresünk, a ki illő tisztelt díjért a Nyitrai Szemlének helyi és vidéki híreket szolgáltatna. Olyan fiatal emberek, a kik kedvet éreznek hirlapírói foglalkozásra, jelentkezhetnek lapunk szerkesztőségénél.

Hymen. Kislapási *Juhász* Jenő cs. és kir. kamarás, huszár főhadnagy, kislapási *Juhász* Sándor nyitrai bankigazgató, birtokos és neje kézdisárfalvai *Benkeő* Gizella fia, f. hó 23-án vezette oltárhoz Bécsben a Szt. Ágoston templom loretói kápolnájában eichai báró *Glanz* Augustát, eichai báró *Glanz* Hugó val. bel. titkos tanácsos, volt osztrák kereskedelmi miniszter, az osztrák urak háza örökös tagjának és neje szül. nemes *Hein* Johannának leányát.

Eljegyzés. *Kelecsényi* Rezső budapesti állami főgymn. tanár, eljegyezte *Udvaros* Lujza úrhölgyet, özv. *Udvaros* Ferencné bájos leányát Érsekújvárról.

Iskolatársak találkozója. A nyitrai nagyobb papnevelőintézetnek 1893-ban végzett és felszentelt növendékei folyó hó 22-én Zsolnán iskolatársi találkozóra jöttek össze. Az összejövetelen jelen voltak: *Misz* Rezső trencsényi, *Czeizel* Antal mittai esperes-plebánosok, *Krautmann* István ócsadi, *Patik* János hegyesmajtenyi, *Adámik* Ignác várnai, *Czvincsek* János nagydivényi, *Kuna* Pál zserei, *Mihályfy* János viszlajai plebánosok. Az iskolatársak régi emlékeik kapcsán kellemes együttlétben töltötték a napot.

Allandó választmányi ülés. Gróf *Wilczek* Frigyes főispán okt. hó 7-re allandó választmányi ülést hívott össze a vármegyei székház kis üléstermébe (I. em. 21. szám). Tárgyalatni fog a vármegye házi pénztárának 1910-ik évi költségvetése.

Halálozás. *Kocsner* József szalakuszi plebános, a kovarci kerület esperese, f. hó 23-án életének 59-ik, áldozópapságának 34 ik évében hosszas szenvedés után elhunyt. A boldogult 11 éven át volt a nyitrai főgymnasium tanára s a nyitrai városi társas életnek egyik kedvelt és közbecsülésben állott tagja. A Nyitra közelében levő szalakuszi plebániát 1891-ben elődjének *Katona* Györgynek kanonokká való kinevezése után kapta meg, a hol haláláig lelkipásztorokodott. Működésének szép emléke a szalakuszi és menyhei templomok restaurálása, melyet halála előtt néhány héttel fejezett be. Holt testét f. hó 24-én Szala-

kuszon beszentelték s azután Németprónára szállították át. — A beszentelési szertartást, melyen Nyitráról *Czeizel* Gábor prelátnagyprépost, dr. *Bartossik* Antal kanonok, szem. rektor, *Német* István kis szem. rektor, *Belák* József szem. vicerektor, *Crausz* Vince nyug. árvaszéki elnök s még mások vettek részt, *Kutvaszer* István apátkanonok végezte a kerületbeli papság segédletével. Az elhunyt temetése Németprónán f. h. 25-én reggel 9 órakor ment végbe.

Özv. *Major* Józsefné szül. Nagy Terézia úrasznony életének 87-ik évében Székesfehérvárott elhunyt. A boldogult úrnő edes anyja volt néhai *Major* Ferencnek, a zsámbokréthi kerület orsz. képviselőjének. — Az örök világlóság fényeskedjék nekik!

Az esztergomi egyházmegyéből. *Biringér* János bányászti plebános Ohajra nevezetett ki plebánossá. — *Molnár* István nyitraudvarnoki segédlelkész Bányászire küldetett adminisztrátornak. — *Spalik* János nemcsényi káplán Nyitraudvarnokra helyeztetett át segédlelkézi minőségben.

Tanítóválasztás. *Úrnincen* az üresedésben volt tanítói állásra *Nezsidiánszky* Márkot választották meg, a ki már elfoglalta új állását.

Uj földmérnök. Az igazságügyi miniszter *Kubinszky* Leo trencsényi okl. mérnököt földmérői jogosítvánnyal ruházta fel.

Igazgatói változás. A verbói államilag segélyezett polgári fiú- és leányiskola igazgatója *Deák* István igazgatói minőségben Nagymihályra helyeztetvén át, utódja az igazgatói állásban *Daday* Dezső tanár lett, a ki már több év óta működik az intézetnél.

Tanári kinevezés. A vallás- és közoktatásügyi miniszter *Fludorovits* Zsigmond budapesti V. ker. állami főgymnasiumi hitoktatót a szakolczi kir. kath. főgymnasiumhoz rendes tanárná kinevezte.

Uj állatorvosi állás. Az érsekújvári járás második állatorvosi állása tárgyában már leérkezett a földművelésügyi miniszter rendelete, melylyel *Andó*, *Tótmegyer* és *Tardoskedd* községekre nézve egy új állatorvosi állást rendszeresít Érsekújvár székhellyel és az ezzel járó teendőket *Dörner* Mihály érsekújvári m. kir. állatorvost bizza meg.

Adományok. A mocsonoki esperesi ker. papsága folyó hó 23-án Üreghen megtartott őszi ülésén a kath. Sajtóegyesület javára 33 koronát, a Pázmányegyletnek 12 koronát adományozott és a budapesti „Kongregáció Otthon” sorsjegyeire 11 koronát ajánlott föl.

Nyugdíjazás. *Kutvaszer* Imre nyitrai ivánkai áll. elemi iskolai tanító és kántor saját kérelmére, baleset okozta munkaképtelenség folytán nyugdíjat nyert. Feddhetetlen életével példászerű buzgalommal maradandó emléket biztosított magának működési helyén. Távozását mélyen fájlatják.

„A néppárt is az osztrákokkal tart.” A 67-es pártok megválasztásában előjáró és mindig nagyon hangos lap, a Magyarország f. évi szept. 24-iki számában kategorice állítja, hogy a néppárt is az osztrákokkal tart, mert a párt lapja az Alkotmány azt írta, hogy bármily messze kalandozzanak el az elmék a válságos helyzetre vonatkozó kombinációkban, mégis csak mindig arra az egyre térnek vissza, hogy a jelen kormány helyéről el nem távozzanak, ha csak a király és a parlament az országot beláthatatlan zavaroknak kiténni nem akarják. Hát bizony ezt kell minden józan politikusként vallania, ezt vallja a néppárt is s ez nem annyit tesz, hogy a néppárt az osztrákokkal tart, hanem csak annyit jelent, hogy a kormányval, melyben benn vannak a függetlenségi párt vezérei is és a mely maga is azt tartja a megoldás egyetlen lehetséges módjának, ha továbbra is megmarad hivatalában s a pártok koalíciójától támogatva megoldja azokat a feladatokat, a melyekre a koalíciós uralom kezdetén vállalkozott. A megoldásnak ez a módja rendkívül terhes a kormányra és a pártokra nézve is, de a politikában nem a terhek súlyai, hanem a helyzet lehetőségei döntenek. A néppártnak nincs oka szégyelnie magát a miatt, hogy ezekben a nehéz napokban hűségesen áll a kormány és a kormány által vállalt feladatok mellett. Szégyen inkább az, ha valamely párt egy jó, egy becsületes kormányt cserben hagy, a nélkül, hogy helyébe jobbat, vagy általában bármilyen alkotmányos kormányt tudna a polcra emelni. Ez szégyen, mert — kudarc.

Adomány tűzoltóknak. gróf *Erdődy* Imre nagybirtokos a galgóczi önkéntes tűzoltó egyletnek abból az alkalomból, hogy az egylet a grófot, mint védnökét és tiszteletbeli tagját a 30 éves szolgálati érdemmel ajándékozta meg, 500 koronát adományozott s azonkívül egy hordó bort rendelt küldeni a tűzoltó egylet működő tagjainak. — Itt megemlítjük, hogy a galgóczi tűzoltó-egylet *Erdődy* Imre grófnak kívül még elnökét *Ronchetti* Rezső községi bírót, továbbá *Hoffmann* Gáspár, *Hoffmann* Antal, *Skerbák* Ferenc, *Zlatovszky* János és *Reiff* Endre tagokat is a 30 éves szolgálati érdemmel tüntette ki.

Tanulmányi kirándulás. A trencsényi kir. katk. főgymnasiumnak mintegy 50 tanulója f. hó 12-én *Paulik* József, *Mácska* Lajos, *Károlyi* János, dr. *Keller* Lajos tanárok vezetésével sikerült kirándulást tenni Árvaváraljára.

Iskola-megáldás. Nyitra-pereszlyénben szept. hó 12-én áldotta meg az újonnan épült népiskolát dr. *Janda* József esp. plebános a helybeli és a vidéki intelligencia jelenlétében. A szertartás alatt az esperes szép beszédet mondott, melyben élénk színekkel ecsetelte a szülők és tanulók kötelességeit az iskola irányában.

A fogyasztási szövetkezetek kongresszusa. A hangya kötelekbe tartozó fogyasztási szövetkezetek ezidei nagygyűlésüket október hó második felében, *Károlyi* Sándor gróf szobra leleplezésének évfordulóján tartják meg. A nagygyűlés alkalmával a szövetkezeti üzletvezetők nyugdíjkérdése is napirendre kerül és a kongresszus előreláthatólag végleg meg fogja alkotni a nyugdíjintézményt. A kongresszusra felutazó szövetkezeti kiküldöttek kedvezményes vasuti utazásra jogosító igazolványokat kapnak, ha erre vonatkozó igényüket a „Hangya”-nál bejelentik.

A vágssellye—negyedi vasut meghosszabbítása. Legközelebb nyílik meg a Vágssellyéről kiinduló és Deáki, Pered, Zsigárd, Farkasd községek érintésével Negyedig haladó vasut. De már most erős mozgalom indult meg aziránt, hogy e vonalat Negyedtől Szimón és Kamocsán át Gútaig hosszabbítsák meg. Ez ügyben legközelebb értekezlet lesz Gútán.

Magas életkor. Ritka életkort élt asszony halt meg e hó 15-én Trencsényben. *Katona* Lajos trencsényi állami felsőbb leányiskolai tanár édesanyja özv. *Katona* Rajosné 95 éves korában elhunyt. Az elhunyt nem régen jött Trencsénybe Kőszegről, hogy fiánál töltsen el hátralevő idejét, de alig pár nap múlva elragadta a halál. Temetése e hó 17-én ment végbe a róm. kath. egyház szertartása szerint.

A nagybéllici ovoda fölavatása. A nagybéllici ovoda hosszú vajudás után allandó otthont kapott s e hó 23-án ünnepélyesen megnyitották. Az ünnepségen résztvettek: A F. M. K. E. részéről *Gyürky* Geyza és *Clair* Vilmos. A királyi tanfelügyelőséget *Takács* Béla kir. tanf. képviselte. Az egyházmegyei főtanfelügyelőség részéről dr. *Bartossik* Antal egyh. főtanfelügyelő jelent meg, ki egyszersmind az ovodát egyházilag megáldotta és azután az összegyűlt közönséghez előbb magyar, azután tót nyelven beszédet intézett, melyben a tanítók és óvónők nagy feladatait ecsetelte, kiknek hivatását minden művészfőle helyezte. Köszönettel adózott *Paska* István plebános úrnak, ki fáradságot nem kímélve, a szent ügyet diadalra segítette. Azután a F. M. K. E. részéről *Gyürky* Geyza szólott, ki beszédében hálás köszönetet mondott Nagy és Kisbéllici közönségének, valamint *Paska* István plebános úrnak, hogy ezek vállalták munkásságuk árán a F. M. K. E. kulturintézményét szaporították. Majd *Takács* Béla kir. tanf. beszédében kifejtette azt az általános pedagógiai elvet, hogy minél több kulturintézmény áll rendelkezésünkre, annál nagyobb lesz a haladás a szellemiek terén, és annál áldásosabb lesz a jövő nemzedék működése. Hálás köszönettel adózik *Paska* István plebános úrnak ki lángelkesedésével, vasakarattal és fáradságot nem ismerő buzgalommal diadalra juttatta és elősegítette nemzetünk magyar szellemű haladását tőnjük vidékünkön.

Az utána következőt program nyomban meggyőzte a hallgatóságot az ovoda nemes célja felől. A kis apróságok zengzengés nyelvüket versbe, dalba, párbeszédbe és játékaikba szőtték és a közönség nem győzött eléggé csodálkozni az elért eredményen. *Lévay* Mariska óvónő fáradságát, ügybuzgalmát *Dvornics* Antal nagybéllici bíró tolmácsolta a jelenlevő közönségnek s egyszersmind megköszönte a megjelent urak és hölgyek szives türelmét, melylyel az ovodások előadását hallgatták.

Az ünnepélyen a két község lakossága lelkesedéssel látta, hogy gyermekeik hazánk édes nyelvét mily szépen elsajátították. Az új ovoda a modern iskola mellett épült föl és ikertestvérként tűnik föl a járók-keledeknek. Felszerelése olyan, mint bármely állami vagy városi ovodáé. Felépítése, felszerelése közel 12 ezer koronába került. A két község az iskola és az ovoda körüli belső udvart befásítja, hogy így az ovodások nyáron át szabad ég alatt is kellemesen játszhasanak.

A felavatás alkalmával a köv. táviratot küldték gr. Apponyi Albert vall. és közoktatásügyi Miniszterhez:

Nagyméltóságú Apponyi Albert gróf valóságos és közokt. miniszter úrnak Budapest. — A Fmke által föntartott nagy- és kisbélci községi kiskedővíz új épületének mai ünnepélyes felavatása alkalmából egybegyűlt egyházi és világi hatóságok Fmke elnöksége és kir. tanfelügyelő mely tisztelettel üdvözlik Nagyméltóságodat, kinek aldozat-készsége lehetővé tette a kiskedővíz megfelelő elhelyezését. Isten kegyelmével adjon erőt Nagyméltóságodnak a magyar művelődés terjesztéséhez, melyben hazafias lelkesedéssel mi is részt veszünk. Ünneplők nevében Paska István plebanos, Zádor Mihály tanító.

Varróiskola Nyitrán. A helybeli irgalmas nővérek zárdájában október 1-ével rendes varróiskola fog megnyitni, melyben mindennemű kézi munkát (elsősorban fehérnemű szabását, varrását és díszítését esetleg hímzést és egyebeket) lehet szakavatott útmutatás mellett elsajátítani. A varróiskola az irgalmas nővérek főnöknőjének felügyelete alatt fog állni. Felvételtnek oly leányok, a kik elemi tanulmányaikat elvégezték és legalább 13 évesek; továbbá felnőtt leányok, a kik saját fehérneműjüket esetleg kelengyjüket kívánják elkészíteni, vagy keresetképpen másoknak dolgozni kívánnak. Az iskolába a beiratások szeptember 15-én kezdődtek meg s október 1-én kezdetét veszi a tanítás. Bővebb felvilágosítással szívesen szolgál az intézet főnöknője.

Olcso tűzifa. A ker. szociális egyesület miként az előző években, úgy ezen évben is az egész tél folyamán a kőszent és fát a legolcsóbb arakon szerzi be tagjainak. A jelentkezés 8—10 nappal előbb szükséges az egyesületi megbízottnál (Jankovics Pál, Rét-u.) vagy az egyesületi irodában, a szállítás a jelentkezés sorrendjében történik. Nem tagok a kedvezményes árakban nem részesülnek.

Az érsekújvár-komáromi vasút építésének vállalkozója, a Grünwald cég megkapta a szerb és montenegrói határon felállítandó katonai barakkok építését, mely több millióba fog kerülni. Mondják, hogy a cég az érsekújvár-komáromi vasutnál éppenséggel nem csinált valami jó üzletet, így tehát ráfér, hogy egy újabb nagyobb szabású ipari vállalatnál megfelelő anyagi kompenzációt keressen és találjon.

Előmunkálati engedély. Skublics József földbirtokos vigvári lakosnak a kereskedelemügyi m. kir. miniszter a póstyén-verbói h. é. vasút Rakovics állomásából kiágazólag Vigvár, Nagykosztolány és Spáca községek érintésével a m. kir. államvasutak Nagyszombat állomásáig vezetendő szabványos nyomtávu gőzüzemű helyi érdekű vasutvonalra kiadott előmunkálati engedély érvényét a lejáratától számítandó további egy év tartamára meghosszabbította s azt a fenti vonalról kiágazólag Viltencz községig tervezett szárnyvonalra is kiterjesztette.

Az érsekújvári sportegylet által f. hó 12-én rendezett galambblövő versenyen részt vettek: Langhammer Vince, Ronchetti Oszkár és Lóry Jenő (Nyitra), dr. Gáspárdy Elemér (Budapest), dr. Petrikovics Aladár és Szpáll József (Nagytapolasány), Justh Szilárd, Turchányi György, dr. Galgóczy Oszkár, Kurzweil Gyula (Érsekújvár.) A verseny eredményei a következők: Dél-előtti az I. versenyben az első díjat Lóry Jenő, a 2-ik díjat Galgóczy Oszkár és Turchányi György nyerték. A II. versenyben az első díjat Justh Szilárd, a második díjat dr. Petrikovics Aladár. A III. versenyenél úgy az első mint második díjon Justh Szilárd és dr. Galgóczy Oszkár osztoztak meg. — D. u. az I. versenyenél az első díjat Szpáll József, második díjat dr. Petrikovics Aladár nyerte el. A II. versenyenél az első díjat, az érsekújvári sportegylet által felajánlott ezüst serleget Justh Szilárd, II-ik díjat Lóry Jenő, III-ik díjat ugyancsak Justh Szilárd nyerte. III. versenyenél első díjat Justh Szilárd, második díjat Turchányi György és dr. Petrikovics Aladár közösen nyerték. — A megállapított sorrenden kívül volt még 3 tétverseny. Az első tétversenyen az első

díjat dr. Galgóczy Oszkár és Gáspárdy Elemér közösen, a 2-ik tétversenyenél dr. Gáspárdy Elemér, 3-ik tétversenyenél Justh Szilárd nyerte el. — Az érsekújváriak sportkedvelő kapitánya Justh Szilárd még Perbenyikre is elment versenyezni, a hol szept. 19-én a Bodrogközi Jótékony Nőegyesület ünnepélye alkalmából galambblövő versenyt is rendeztek. Itt azonban már csak a III. díjat nyerhette el.

Trencsén vármegye tanügye. A trencsénvármegyei közigazgatási bizottságnak szept. hó 14-én tartott ülésében felolvasottat a vallás- és közoktatásügyi miniszternek a bizottsághoz intézet leirata, melyben a miniszter köszönettel veszi tudomásul, hogy a vármegye az iskolaügy fejlesztésére különös gondot fordít, de egyúttal felhívja a bizottságot, hogy a törvényes követelményeknek meg nem felelő iskolák ügyének rendezése iránt intézkedjék. A bizottság dr. Gyuriss Emil orsz. képviselő és többeknek hozzászólása után elhatározta, hogy feliratban válaszol a miniszternek s abban kifejti, hogy a már többször kért államsegély nélkül sem a közigazgatási, sem a hitközségek iskoláik dolgát rendezni nem képesek. Azért ha a miniszter a fenforgó iskolai bajok orvoslását óhajtja, akkor az államsegély megadásával nem késnetik. — Itt megemlítjük, hogy Trencsén városában a jelen iskolai év elején beiratkozott és tényleg iskolába jár, több mint 1500 tanuló, bele nem számítva az óvókat és az ipariskolát. A város tanintézetei között legnépesebb a főgymnasium 421 tanulóval, azután jön az irgalmas nővérek elemi és polgári iskolája, melyben 372 gyermeket tanítanak. Az állami felsőbb leányiskolának 196, az állami eleminek 308, az izr. eleminek 176, az ág. ev. elemi iskolának 65 tanulója van.

Kifosztott munkás. Antosovszky József 38 éves gyár-utcai lakos a minap feljelentést tett a kapitányságon ismeretlen tettesek ellen, kik egy hirhét nyitrai kávéházban mulatozás közben pénztől kifosztották. A rendőrség nyomozása közben alapos gyanu merült fel a feljelentőnek néhány társa ellen, azonban a vizsgálat eddig nem állapította meg bűnösségüket. A fosztogató egyének felhasználták a károsultnak ittas állapotát, miközben vakmerő tettüket végrehajtották. Az eljárást erélyesen folytatják az ismeretlen tettesek kézrekerítésére.

Egy hordó sör . . . Guttman Izidor nyitrai vendéglőt a szokásszerűen lezajlott zsidó-ünnep után kellemetlen meglepetés érte. Sör-csarnokából egy hordó sör érhetetlen módon eltűnt, amit nyomban a rendőrség tudomására juttatott. A megejtett vizsgálat folyamán gyanuba keveredett a lopást illetőleg Demény Imre nevű 22 éves házi szolgája, kit a rendőrség ennek alapján előállított a kapitányságon. A gyanúsított vallatása során beismerte tettét, mire letartóztatásba helyezték s megindították ellene a bűnfenyítő eljárást.

Felesleges szervezkedés. Valami külön szervezkedésről suttog a gazdák köréből az alföldi szellő, mely szervezkedés kifejezetten arra volna rendelve, hogy megbontsa a gazdatársadalom erejét, széttagolva a gazdákat az általuk birt földterület holdszámai szerint, külön kategóriába sorozván a kisbirtokos és külön a — „tíz-ezerholdast”. Mintha mindkettő boldogulásának nem ugyanaz volna az alapja: a föld, melynek pedig minden irányban csak egy érdeke lehet. Jogosultsága mindenféle szervezkedésnek lehet. Szervezkedésre és tömörülésre minden érdekcsoportnak joga is van, de éppen a magyar gazdáknak nem lehet érdeke bálvány keresésre indulni, mikor jobbról-balról veszélyes felhők tornyosulnak s a mikor a haragos szomszédnak is összesegíteni kell, az „eleség” megmentésében.

Már pedig azt ne vitassa senki, hogy a magyar gazdák helyzete valami rőzsás. A korszak mostohaságát s a *mercantilizmus* túlkapasainak következményeit súlyosan érzi a kiscgazda s még fokozottabban vele együtt a nagybirtokos egyaránt. A közös ellenség pedig nemcsak jól van felfegyverkezve, de merészen élelmes is, sőt a nemzetközi érdekeltségek részéről is támogatásban részesül; evvel szemben a magyar gazdák jóformán egyedül saját összetartásukra vannak utalva s ezt az összetartást semmi szín alatt nem szabad megbontani.

A darazsak raja a legértékesebb gyümölcsöt lepi el legelőbb. Az újdonsült és felesleges gazdaszervezkedés is elsősorban a leghivatottabb és legkísérletesebb gazdatársadalmi vezetőknek támad, oktalanságban nem veszi észre, hogy ezzel önmaga út rést a gazdatársadalmi létkérdés bäs-

tyáin. Az ellenségnek azután könnyű dolga lehet! Azonban remélhető, hogy a magyar gazdaközönység már elég felvilágosult arra, hogy megkülönböztetést tud tenni a méh és a darázs között s nem kapható a bálványok körüli célnélküli mozgalmakra és felesleges szervezkedésekre akkor, amidőn tudja és érzi, hogy a széthozással az erőket gyengíti, míg a kipróbált és hozzáértő vezetők vezénylete mellett eredményesen küzdheti meg a védelmi harcot a magyar gazdaközönység egyetemének igazaiért s a magyar mezőgazdasági érdekek érvényesüléséért!

Az összetartásban az erő! Az összetartás megbomlásában pedig a magyar agrárérdekek veszedelme rejlik. Erre a szétszakításra szervezkedni pedig — gonoszság! Ezt értsék meg a külszervezkedések tervezői, akiknek célzatos terveiket keresztül fogja húzni a magyar gazdatársadalom egészséges közvéleménye.

Mikor évül el az adó? Számos ház vagy földtulajdonosnak okozott már kellemetlenséget, hogy esetleg jogügyet tárgyává tett ingatlanon 30—40 év előtti időkből keletkezett kincstári tartozások voltak bekebelezve. E terhek töröltetése hosszas irkálás után s mindig az ingatlan tulajdonos költségével járt, holott egy kis vigyázat mellett az ilyen terhektől könnyen és költség nélkül megszabadulhattak volna. Olyan adótörvényünk nincs mely kimondaná, hogy a telekkönyvi bekebelezés a kincstári terhek elvülését kizárja. És éppen abban a téves hitben van sok községi előljáró is, hogy a bekebelezett tartozás el nem évül. Tévednek s azért figyelmeztetjük a közönységet, hogy a tartozás is elvül öt év alatt, ha annak behajtása nem szorgalmaztatott.

Az így megterhelt ingatlan tulajdonosa tehát, ha a behajtásnak öt éven át való nem szorgalmazását igazolni tudja: a tehertől megszabadul, mert azt a kir. adóhivatal vagy pénzügyigazgatóság hivatalból költség nélkül töröli. A bekebelezett adóterhek behajtása iránt pedig az előljárók rendszerint elnézők, az vélvén, hogy biztosítja azokat a telekkönyvi feljegyzés örökre.

Tömeges kutya marások. A városzerte gazdátlanul kóborló kutyák ismételt sok panaszra adnak okot. Egyetlen feljelentés öt esetet említ meg, hogy egy garázda kutya utcán játszadozó gyermekeket megmart. Márton István temető-uti lakos kóbor kutyája ugyanis a temető előtti téren tartózkodó gyermekek közé rohant s közülük ötöt véresre harapott. Hatósági intézkedésre lebunkózták ugyan a kórsa állatot, ez azonban vajmi kevés elégtételt nyújt a történetekért. Ezen a téren nem utólagos intézkedésekre, hanem a bajok megelőzésére van szükség. Ezt pedig a tulajdonosok előleges megrendszabályozásán kell kezdeni.

A munka bére. Farman Ferencné kőműves neje váraljai lakosnő a minap megjelent Diamant Lipót hid-utcai lakos szatócüzletében, hogy a férjének tartozó munkabért a szatóctól felvegye. Diamant nem akarta a jogosan kért bért kifizetni, s mikor az asszony továbbra is követelte a tartozást, az indulatos ember forgópisztolyt rántott elő s azzal akarta üzletéből kikényszeríteni. Szerencsére a közelben tartózkodó rengőr közbelepett s a fenyegető szatóctól lefoglalta a fegyvert. A rendőrségen megindult ellene a bűnügyi vizsgálat.

Apró hírek. A Rauscher-féle vasuti vendéglőben a mult héten két veszedelmes egyént tett ártalmatlanná a városi rendőrség. A két tormosi kőműves munkás összeszólaikozott egymással, nem tudván megegyezni az általuk egyenként fizetendő költségek felett, s mikor a rendőrség is közbelepett a duhajkodók lecsillapítására, kesekkel támadták meg őket, úgy hogy csak nagy nehezen tudták mindkettőjüket bekisérni. Megindították ellenük a fenytő eljárást. — Néhány rovott multu csavargó az elmúlt hét egyik éjjelén özv. Fürst Samuné nyitrai lakosnő szőlőterületét valóságos vandalizmussal elpusztította. A vizsgálat során csakhamar kézrekerültek a tettesek, kiknek vallomásából arra lehet következtetni, hogy elvetemedett tetteiket bosszúból követték el a szőlő tulajdonosának megkárosítására. A tetemes kárt okozott csavargók ellen szintén folyamatba tették a megtorló lépéseket.

Pályázat. A keresztény szociális munkástelep italmérséssel öszekötött fűszeres üzletéhez vezetőknek esetleg bérlőknek alkalmas egyén keresztek; feltételek Juhari Károly alelnökénél (Káptalan-utca) tudhatók meg.

A Katholikus Népszövetség új füzetek. Most jelent meg a katolikus népszövetség füzetének ez idei 7-ik száma. Ez a füzet tartalmában, jóságban felülmúlja az eddigieket. Bevezetésül a szegedi nagygyűlés ismertetésével foglalkozik. Jelzi ezután, hogy a csoportvezetők számára szeptember 2-ik felében tanfolyamokat rendez. Ismerteti a német kath. népszövetséget, majd gazdasági cseléd és munkástörvényeinkről értekezik népszerűen. Ir a szarvasmarhatenyésztésről és tejgazdaságról. Végül tanulságos elbeszélést közöl. A füzet 32 oldal terjedelmű és újabb fényes tanúbizonyossága a népszövetség nagy jelentőségének.

Vasuti elgázolás. Folyó hó 12-én a Zsolna-Rajeczi vasut Ujzsolna előtt egy 15 év körüli munkást elgázolt. Az illető Sutek Bobány Ferenc szentistvánpataki lakos. Hogy kit terhel itt a felelősség, azt a nyomozás van hivatva megállapítani.

A tulipánszövetség magyar védőegyesület a következő felhívást intézi a magyar tanári kar testületeihez és az iskolai ifjúsághoz:

Tekintetes Tanártestület!

Hazánk nyomorának és elszegényedésének főokát abban kell találnunk, hogy mielőtt iparunk megerősödött volna, igényeink megnövekedése következtében piacainkat az idegen árúikkal leplették el és hazánk lakossága ezért a nagyrészt selejtes portékákért évente több mint másfél milliárdot fizet a külföldnek.

Külkereskedelmi forgalmunkat évről-évre nagy hiánnyal zárjuk le, menthetetlenül elszegényedünk tehát, hogyha nem erősítjük meg iparunkat, azaz a fogyasztás növelésével nem fokozzuk a kiadást.

Ettől az eszmétől vezéreltetve az elmúlt hat évben folytatott zajtalan, de szívós munkásságunkkal egyes iparágak meghonosítására törekedtünk és most, mikor altruisztikus munkásságunkat eredményesnek mondhatjuk, kötelességünknek tartjuk a vásárló közönség figyelmét a magyar terményekre irányítani és azok fogyasztását biztosítani. Ezt szolgálja ifjúságunkhoz intézett felhívásunk is és ezért tisztelettel kérjük, méltóztassék teljesen önzetlen fáradozásunkat támogatva, oda-hatni, hogy szövegünk a kellő helyeken kifüggesztessék és ifjúságunk e felhívásunknak meg is feleljen.

Az iskolai ifjúsághoz intézett felhívás pedig így szól:

Ifjúság! Fogyunk, gyöngülünk! Vereink kivándorolnak, mert itthon még kenyér sem jut mindenkinek. Tartsuk honfitársainkat e hazában vissza azzal, hogy itthon munkát és kenyeret biztosítsunk nekik. Juttassuk saját derék munkásainknak a külföld ipartermékeiért kiadott óriási összegeket!

1907-ben több mint másfél milliárd koronát adtunk ki külföldi árúért, egymagában iskolaszerekek kerekén 23 milliót.

Ifjúság! ne vásároljatok külföldi iparcikkeket, mert az érte kiadott pénzzel szegényebbekké válunk. Irtsatok ki körötökből mindent, ami idegen, ha az hazaival pótolható.

Bármelyik alatt felsorolt cikkből vásároltok tehát, csak akkor fogadjátok el, ha azon az alább közölt ismertetőjeleket. Egyesületünk avagy a „Sorompó Ifjúsági Liga” védőjegyét latjátok.

Irka, rajzlap, rajztömb, levélpapíros, írópapíros, zseb- és jegyzetkönyv akkor hazai, hogyha az itt közölt víznyomásos védőjegyek bármelyike avagy egyes részük látható az egyes íveken.

Papíros: Első Magyar Papíripar Részvénytársaság gyárjegye: egy vár, P. M. I. betűk, felette szárnyat kiterjesztő madár.

Fiumei papírgyár: Csillag, közepén F. betű, alatta S. M.

Copony Márton, Brassó: Megkoronázott fagyóker, C. M. betűkkel.

Gyürky Pál, Tiszolc: Íjra helyezett nyílvesző. Hermaneci papírgyár: Hattyú, alatta 1829. évszám.

Diósgyőri papírgyár: Két tölgylevél, alatta három makk.

Péterfalvi papírgyár: Koronás címer, közepén P. betű.

Nadabulai papírgyár: Egy tör, közepén N. Gy. Rózsahegyi papírgyár: Nyíllal átlótt rózsza.

Spiegel Vilmos és Társa, Kiszzeben: Postatrombita.

Zágrabi Papíripar Részvénytársaság: Három-tornyú várkapu, felette egy csillag és újhold.

Festék hazai, ha „Müller Testvérek” van a tubuson vagy a festéken.

Festékesze, tücsöksze, festékpalletta, tentapalackok védőjegye: ötornyos rajz (Pécs) az alján.

Háromszög, vonalzó, rajztábla, rajzstn, tolltartó védőjegye: háromszögön a turul madár. Rigler J. Ede gyárából.

Írók védőjegye: Myillal átlótt szív.

Íróttól és tollszár: „Első Magyar Acélíró-toll-gyár Budapest” felirással. Védőjegye: Mezőben szárnyat kiterjesztő sas, mely szájában S. J. monogramot tart, vagy a „Sorompó” felírás.

Kréta: „Százravámi Kréta Gyár Részvénytársaság” felirással a dobozon, vagy „Sorompó” felirással.

Rajzeszköz: Szénásy Béla gyártmánya. Szögmérő: „Uránia”. Rajzeszköz: „Árpád körzőgyár Sz. B.” felirással, vagy „Árpád rajzeszköz, magyar gyártmány, Sz. B.” betűkkel.

Leuthwyler Frigyes gyártmánya: XX-jel és L. F. E. betűk.

Rajzsőg: „Schuler József Budapest” felirással.

Tenta és tus, kárminoldat: „Müller Testvérek”, „Herczeg és Geiger”, „Sorompó” felirással, „Haertal Walter”.

Törögummi: (Radir) védőjegye: A koronás magyar címer, vedszavak a magyar folyónevek, pl. Duna, Tisza, Dráva, Ipoly stb. vagy Sorompó. Pozsonyban múgummit is gyártanak „Múgummi, magyar gyártmány” felirással.

Könyvtáska: Egyesületünk védőjegye.

Legyen jelszavunk: Hódítsuk vissza hazai termékeinknek a hazai piacot!

A Tulipánszövetség Magy. Védőegyes. nevében: Rákosi Jenő s. k., Gróf Somssich Tihomér s. k. társelnök. társelnök.

Lobieczi Sándor s. k., ügyvezető alelnök.

Megkapta a magáét. Tíz-tizenöt törvényhatóság tárgyalta eddigél Hajdu vármegye átiratát a szekularizációról. Ezekről a törvényhatósági tárgyalásokról megirtuk már, hogy a kérdést csak az időszerezés szempontjából bírálják s a hajdumegyei határozatot csak mint a mai viszonyok között időszerezéssel utasítják vissza. Végre azonban akadt egy törvényhatóság, mely az ügy érdemébe vágó erős okkal utasította el az egyházrablást célzó átiratot. Heves vármegyei törvényhatósági bizottsága az irattárba tenni rendelte a köriratot, mert az az igazsággal homlokgyenest ellenkező okokat hoz fel s ezen kívül alkalmas az országban a felekezeti béket megbontani. — Igen, az a dolog veleje, hogy a hajdumegyei átirat az igazsággal és az igazságossággal, a mely pedig minden rendnek az alapja szeges ellentétben áll.

Köszén Trencsénmegyében. Majoson a parterősítő munkálatok alkalmával két méter-mázsányi elsőrendű köszentőmagra bukkantak. A Felsőmagyarországi köszénbányatársulat, amely a környékre a kutatási jogot megszerezte, folytatja a köszén kutatást.

Kövezik a Váralját. Régi óhaja és rég óta sürgetett kívánsága volt a váraljai, de sőt a humanusan gondolkodó városi közönségnek is, hogy a Váralja utca kiköveztesse és csatornával ellátassék. Hogy mennyire rászorult ez az utca a javításra, tanúságot tehetnek róla, kiknek ott valaha dolguk akadt. Négy évvel ezelőtt kaptuk az első ígéretet arra nézve, hogy rendezni fogják de bizony az ígért dacára az utca piszkos és bűzös volt mind mostanáig. A sok panasza végre meghallgatásra talált, a városi tanács a képviselőtestület határozatából kifolyólag elrendelte hogy az utca rendbe hozassék, a mi most van folyamatban. Egy romantikával kevesebb lesz most már Nyitrán, de egy kis közegészségügyi renddel — több.

Gyilkos merénylet és öngyilkosság. Nem mindennapi tragédia folyt le f. hó 18-án Chinoránban. Waldapfel Lipót nagyszombati illetőségű zsidó vallású festő a mondott napon reggel revolverrel támadta meg sógorát Valzel Béla chinoráni községi jegyzőt, a ki a támadás idején még az ágyban feküdt. Waldapfel kétszer lőtt rá a jegyzőre s két könnyebb sebet ejtett rajta a felső mellcsont táján. A meglőtt jegyző felriadt s támadójára vetette magát, a kit a szobából az udvarra szorított ki. Itt Waldapfel még két lövést intézett a jegyző ellen, a ki erre arccal a földre bukott. A merénylő abban a hiszemben, hogy áldozatát agyonlőtte, hozzárohant és a földön fetregő embert éktelen szitkok közt megvergosta. Azután kiment a közeli erdőbe, a hol halantékon lőtte magát s nyomban meghalt. A

meglövődött jegyző időközben magához tért, úgy hogy ki lehetett őt hallgatni. Kihallgatása alatt azt vallotta, hogy sógora valószínűleg családi okokból követte el ellene a merényletet. Valzel ugyanis már néhány hónap óta fel van függesztve állásától, melyet valószínűleg el fog veszteni. Waldapfel ennélfogva attól félt, hogy nővére, állás nélküli férje oldalán nyomorba jut s ezt úgy vélte megakadályozni, ha nővérét megszabadítja férjétől s ily módon utat nyit neki a világba, hogy esetleg újra férjhez mehessen, illetőleg magának valamiféle állást szerezhesen. Az öngyilkos festő holt testét rokoni Nagyszombatba szállították s ott temették el. Valzel Béla jegyző sebei súlyosak, de nem életveszélyesek s így a felépülése nincs kizárva. A szerencsétlen ember néhány év előtt választott meg jegyzőnek Chinoránban s akkor kelt össze egyházilag mostani feleségével, a kivel addig csak polgári házasságban élt. A nő ugyanakkor tért át a zsidó vallásról a katolikus egyházba.

A kocsikerekei alatt. Súlyos kimenetelű baleset történt a múlt vasárnap két sebesen hajtó kocsis gondatlanságából a gyűrki-utcai 40. számú ház előtt. Schlesinger Lipót nyitrai és Repka György assakúrti lakosok ugyanis a jelzett helyen szembetalálkoztak kerekükkel, s miközben egyikök kiakart térni a szűk utcán, Szilcsy Ignác ottani lakosnak Gyula nevű 4 éves fia a kitérő kocsikerekei alá került, melyek csaknem halálra gázolták a játszadó kis fiút. Súlyos testi zúzódásokkal húzták ki a kocsit alól, s félt, hogy sérülései gyógyulás után is nem fosztják-e meg testi épségétől. A rendőri hatóság vizsgálatot indított annak kipuhatolására, kit terhel a felelősség a súlyos baleset előidézésében.

Az Élet. Nagy kedveltségnek örvendő, magas szintajon álló kath. szépirodalmi lapunk, az Élet 38-ik száma a következő érdekfeszítő tartalommal jelent meg: Egy modern kommunista drámáról. *Vértesy Jenő.* — Almodozom az éjszakában. *Mohácsi Jenő.* — A három szerencsés lovagja. *Kárpáti Aurél.* — Két spanyol város (La Corona Vigo) *Báró Babarcsnyé Jóna* Jolán. — A ki szeret: hallgat. *Vértesy Gyula.* — Gyógyóka. (Regény.) *Zsoldos László.* — Kant Laplace vagy Chamberlin Multon. *Víz Elemér.* — Trubadur-ének. *Gyökössi Endre.* — *Osz. Tarnay J. Ottó.* — Bettike csókjai. *Sz. Szigethy Vilmos.* — Francia jelenkori írónok. *M. Hrabovszky Júlia.* — Csevegés az utazásról és az utazásokról. *Vampa.* — A diszesen illusztrált füzetet gazdag kultúrrovet fejezi be Cook és Peary képeivel. Az Élet előfizetési ára egész évre 20 kor., félévre 10 kor., negyedévre 5 kor., egy hónapra 2 kor. Megrendelhető a kiadóhivatalban: Budapest, VIII. ker., Szentkirályi-u. 28.

Zászlónk. „Itt a Zászlónk!” Bezzeg sokszor hangozott ez a felkiáltás eme napokban iskolákban, családokban, diákszobákban. S kigyult nyomában a gyermekifjak szeme. E ragyogó szemek azt hirdették, hogy a gyermekifjakuak meglegedett a szíve. A szív pedig, ha meleg, pazarul tud világitani kivált oly tiszta ablakon át, aminő az ifjunak szeme. Nem lehet a Zászlónknak e ragyogó szemeknél kedvesebb hirdető eszköze. Nem is pályázik ennél nagyobb dicsőségre. De ezt meg akarja érdemelni, már csak azért is, mert reá e tűzzemeknek igen értékes a visszaható ereje. Ebben tisztul, ebben edződik, ettől erősödik. Nem lehet a földön a gyermekszemek fényénél éltetőbb fényt találni. Ezekből maga lélek és élet sugárzik. Ezért tette a gyermeki lelket Krisztus is az ideálok ideáljává.

Es ezek körül a drága kincsek — a gyermekifjak — körül sűrű forog a Zászlónk immár 8-ik éve. Velük lelkesedik, velük tanul, velük szórakozik, velük játszik és velük mókázik, mint a lelki jóbarát teszi lelki jóbarátjával. Ez az ő élete 8 év óta.

Azon szülők, nevelők, tanárok és ifjúságarátok, akik nevelteik mellé lelki instruktort keresnek, ime itt — a Zászlónk alakjában — készen találhatják. Hozzá olyan olcsón, hogy ennél olcsóbban a kerek világon instruktort nem találhatnak, mert ez az egész tanévre csupán csak 2 azaz kettő korona.

Izelitől, hogy mivel köszöntött be a Zászlónk 8-ik évének küszöbén jóbarátaihoz, álljon itt a most megjelent szám rövid foglalata:

Tükör az ifjúság számára. (A világirodalom jeleséinek nyilatkozataiból összeállított egységes, szép fajtájú „örök ifjúságnak”.)

England no longer au Island, azaz Anglia nem sziget többé. (Az új nagy jövőre való rámutatás, mely előtt az emberiség áll a levegő meghódítása révén.)

Uj idők kuszójában. (Ugyanaz a nagy előérzet költői megénekelésben.)

Latham és Blierot. (A La Manche átrepülésének leírása szép, tiszta nagy képpel szemléltetve.) Futó víztorony a Balatonon. (Egy ciklon képződése a „magyar tengeren“ Attila sirja. Technikai regény az ifjúság munkakévének felfogására. Bélyeggyűjtőknek. Helyes utmutatás bélyegek beszerzésére.)

Háromszáz kilométer tutajon. (A Zászlónk 15 tagu expedíciójának 14 napi tutaj-utja a Vágon Árvától Komáromig.)

Az északi sark meghódítása. (Cook és Peary utja sarkvidéki képekkel szépen illusztrálva.)

Tromf a cárnak. (Tréfás és tanulságos történet.)

Fogadjunk egy hatosba. (Egy kedves diák kópéság.)

Hová mennek a golyák? (Természetrizai apróság.)

Utazás egy repülő gép körül. (Szemléltető leírása a repülőgépeknek.)

Egy iskola rejtelméből. (Diákész ötletességének bohókás megnyilatkozása.)

Fejtörő. (Számítási verseny-feladványok, vak-kép, kockarejtvény.)

Fakadó rügyek. (Ifjúsági dolgozatok számára való állandó ingyen melléklet. Fotográfák, költemények, sak, fizikai kísérletezések.)

Horog Pista összeegyezteti a kellemesét a hasznossal. (Kacagató tréfás kép.) Mindez 51 megfelelő szép képpel tarkítva.

A Zászlónk egész évi előfizetési ára: 2 korona. Nincs ennél olcsóbb irodalmi termék az egész magyar sajtóban.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, VII. ker., Damjanich-u. 50. szám.

A pénz vonzereje. Két házaló felvidéki ablakos, névszerint Moravcsik Orbán és Szatyin Ede belapataki lakosok, az elmúlt hét folyamán együtt tért be a Szloboda-féle hid-utcai korcsmába. Moravcsik ottlétük ideje alatt eldicsekedett társa előtt, hogy 60 korona papirpénz van nála, melyet mint tiszta jövedelmet hozzátartozóinak akar postán feladni. Társát elszédítette a megelégedéssel mutogatott pénz, s alkalmas pillanatban magához véve a Moravcsik pénztárcáját, a Hosszú-hidak felé futásnak eredt. Itt szerencsétlenségére megállította Laczuska városi rendőr, ki nyomban átvértvén a helyzetet, a kapitányságra kísérte. A rendőrségen megmotozták, de nála a legnagyobb meglepetésre nem akadtak az eltűnt pénzre, mire a bekísért is tagadásra fogta a dolgot. Azt hiszik, hogy Szatyin utközben elejtette a pénzt, mire nézve most folytatják a vizsgálatot.

Szökött rab. A pozsonyi törvényszék fogházából a napokban egy Rostás József nevű fogoly eltűnt. A megejtett vizsgálat során biztos nyomok arra engedtek következtetni, hogy a bűntetése elől menekülő rab városunkban bujkál, miért is a rendőrség megkezdte nyomozását a város területén. Eljárása azonban a mai napig eredményre nem vezetett.

A budapesti szenzáció. Annak az általános érdeklődésnek hódolunk mi is, mely ma a levegő meghódítása kérdésében az elmélet foglalkoztatja, mikor Blierot budapesti felszállása alkalmából az aviatikai kérdésnek a zurnalisztikában legalaposabb ismerőjét Révész Gyulát szólaltatjuk meg, a ki ma lapunk hasábjain igen érdekesen ír a kérdésről. Ime a költő fejedelem Jókai Mór álmanak valósulása. „A XX. század regényében“ egy ismeretlen fémét használnak föl a repülőgépek megvalósítására s jön helyette a motoros aeroplan, jön Blierot, a La-Manche mérés átrepülője. Fővárosi tudósítónk mindazoknak, a kik az októberi budapesti főlzállást vidékről megtekinteni akarják, kettőt ajánl figyelembe. Már most szállásról való gondoskodást, ámbár maga a látvány délután 5 órakor már lezajlott s jó tribünhelyek előre való biztosítását. Jegyekért a József kir. herceg Szanatorium Egyesületnek (Budapest, VII., Akácfa-utca 30.) lehet írni, a hol azt előjegyzik s az illetőknek postán kézbesítik.

Játékszer verseny Párisban. A napokban nyílt meg Párisban a francia kisiparosok és játékszerfelalók egyesülete által rendezett játékszer verseny. Tudvalevőleg ezen évi versenyeken mutatják be azokat a játékszerket és kisebbrendű használati mustra tárgyakat, melyek a bemutatást követő őszi, karácsonyi és téli évadban szokták élenkíteni a francia, sőt az idegen ország-beli piacokat is. Miután hazai illető iparágakat bizonyára érdekli, vajjon a bemutatott tárgyak egyike másika szabadalmi vagy esetleg használati minta-oltalom alatt áll-e, továbbá vajjon modellben.

rajzban megszerezhető-e esetleg gyártási engedélyre ajánlatik-e a budapesti m. kir. szabadalmi hivatal e célból érintkezésbe lépett a francia szabadalmi hivattal s a hozzáférőknek készségesen fogja megadni az e tekintetben rendelkezésére álló felvilágosításokat.

Kirakatfosztogató tanoncok. Schlesinger Tóbiás rákóczi szatóc feljelentése folytán a rendőrségen e hó 22-én elrendelték két helybeli tanonc körözését, kik nevezett feljelentő üzletének kirakatát feltörték s abból egyes tárgyakat elloptak. A körözés elrendelése azért vált szükségessé, mert a rossz útra tévedt tanoncok tettök végrehajtása után a büntetéstől való félelmükben elmenekültek a város területéről.

Közgazdaság.

Tapasztalatok a trágyázás terén.

A mostoha évek, a szükségletek és kiadások folytonos emelkedése mindinkább kényszerítik arra, hogy talaját jobban művelje, jobb trágya erőben tartsa, hogy így jövedelmének fokozása által fedezni legyen képes nagyobb szükségletét. A tökéletesbb szerkezetű gépek megadják már annak a lehetőségét, hogy talajunkat kitűnően előkészítsük, istállótrágyánk mennyisége nem növekedik azonban olyan arányban, mint amilyen fokozódik talajaink trágya iránti szükséglete. Ez az oka annak, hogy a jó gazda már kevesebb istállótrágyát hord ki holdanként s meglevő mennyiségével inkább nagyobb területet trágyáz be s műtrágyákkal, főleg szuperfoszfáttal pótolja a talaj szükségleteit s ha ilyen módon minden harmadik évben megtrágyázza talaját, eddig remélni sem mert természetlagokat fog elérni. Ez az oka, hogy a szuperfoszfát használatára évről-évre fokozódik. Alkalmam volt a közelmúltban több száz gazdának jelentését tanulmányozni, a mult évben a szuperfoszfát alkalmazásával elért eredményről, a mely eredményeket igazán közérdekű voltokra való tekintettel, az alábbiakban röviden ismertetek: Szuperfoszfáttal magyar holdanként túlnyomóan 100—120 kg.-ot használtak; 20—22%-a a kísérletezőknek 150 kg.-ot használt holdanként s elenyészően kevesen 200 kg.-ot. Leginkább ősziak alá használták és pedig mindazok, kik buza alá alkalmazták, kivétel nélkül mindannyian rozsnál is használták, ellenben nem mindenki használt buza alá is, aki rozsnál alkalmazta. Tavasz kalászos alá kevesen alkalmazták, ellenben sokan cukorrépa és takarmánynövények alá. A rozsnál kivétel nélkül mindenki kedvező eredményt ért el, a terméstöbblet 1, 2, 3 métermázsát tett ki, tehát nemcsak a költségek térültek meg, hanem minden egyes esetben igen jelentékeny haszon is mutatkozott. Ez az eredmény is igazolja azon eddigi tapasztalatot, hogy a rozs gyökérzete van a kalászosok között leginkább képesítve a tápanyagok tökéletes kihasználására, másrészt pedig, hogy az őszi kalászosok közül leginkább a rozs az, a mely a gyengébb talajt kapja s így természetesen, hogy a szuperfoszfátot bizonyosabban meghálálja.

A buza alá alkalmazott szuperfoszfát 100 eset közül 90 esetben fizette meg a műtrágya árát illetőleg nyújtott hasznot már az első évben.

A terméstöbblet legtöbb esetben egy métermázsát tett ki, de nagyon sok esetben 150-200-250 kg.-ot; tehát ezek a kísérletek is igazolják, hogy a szuperfoszfát minden kilója után legalább 1 kg. terméstöbbletet lehet várni. Az a néhány termelő, aki nem ért el számottevő terméstöbbletet, a tavaszi nagy szárazságnak tulajdonítja a kedvezőtlen eredményt, ami természetesen is, mert ha nincs mibe feloldódjon a foszforsav, nem is fejthet ki kedvező hatást. Ezzel azonban nem vészett el a szuperfoszfát ára, mert csak a kedvezőbb esős időre vár, hogy hatását a buza után következő növénynek értékesítse. A hatás elmaradhatatlan s nyilvánulnia kell előbb-utóbb. De sőt azon esetekben, amelyekben hatását már nyilvánította, amelyekben tehát már is adott hasznot, még egy további haszon várható a jövő évben az utónövénynek, mert a szuperfoszfát hatása — miként azt számos kísérlet bizonyítja — két évre terjed s ha csekélyebb az első évben, nagyobb a másodikban s megfordítva.

Irodalom.

A Lelkiélet Könyve. Nagy Balázs és Dr. Mattyasóvszky Kasszián bencés tanárok a katolikus tanulóifjúság számára egy nagyon fontos és szükséges könyvet írtak „A Lelkiélet Könyve“ címmel. A mű gyakorlati utmutatásokat tartalmaz a serdülebb ifjúság részére. Minden hosszas

ajánlat helyett ideiktatjuk dr. Prohászka Ottokár székesfehérvári püspöknek a mű kritikájára vonatkozó következő szép szavait: — „A Lelkiélet Könyve“ szellemes, a szentírás szavaival jelzett paragrafusokba szedi mondanivalóját és négy részben (Az élet célja, Az élet tengerén, Az élet pharosa, A bőségesebb élet) kiterjeszkedik a lelki-élet főirányaira, ismerteti erőnyeit, kioktat a kötelességekre, bemutatja gyakorlatait, oldozgatja nehézségeit, elsimitja konfliktusait, azután elvezet a mélybe is, abba a bőségesebb, teljesebb életbe s mindezekben — bátran mondhatom — gazdag s jól tagolt morális oktatást ad az élet kötelességeiről s a nehézségek közt is helyét megálló keresztény férfias fölényről. A lelkes tanár és nevelő s a buzgó pap szólal meg e sűrűn nyomatott 265 oldalon, aki szívből szereti az ifjúságot, a kait a szeretetet nem vakká, hanem látóvá tesz. Ifjúságunkban nincs meg az a megállapodott lélek, mely a fejlődés s alakulás folyamában Istenbe s a hitbe veti horgonyát. Nincs központjuk, azért nincs is nyugpontjuk s biztos célpontjuk. Hullámzik körülöttünk minden, reng a föld, a belső világ, a meggyőződéses földje s az ilyen hullámzó milióban, az ilyen rengő szellemi világban nincs meg az élet biztonsága sem, melylyel mindent, reményeinket s küzdelmeinket is bizvást fölvehetünk eszményeinkre. Eletbiztonság csak ott van, ahol meggyőződés van; izgalom, impresszionizmus, ingerszomj a gyöngülő, enervált életnek jele. Ifjúságunk ezt a nagy bajt nyögi s a „lelkiélet“ orvosai ki akarják abból gyógyítani. „A Lelkiélet Könyve“-nek nagy előnye, hogy nem akar üveg-házi erényt, nem szolgál erkölcsi irányzatot, mely az ifjúságot a saját köréből kiemelni s elszigetelni akarja; neki az erény biztosítása nem a pusztá, nem a vasrács, hanem az erős, kegyelmes akarat... Mondhatom, hogy az egész könyvecske kitűnő s praktikus összefoglalása a keresztény élet szabályainak, nagyon fölvilágosító s mindig buzdító olvasmány. Tele van észszel és szívvel... „A Lelkiélet Könyve“-nek ezek után széles elterjedést kívánunk s még inkább azt, hogy számtalan föl azt az ifjúságot, melynek világában a t. szerzők „szerető lélekkel“ járnak az ének; hatoljon bele az ifjúság lelkebe a könyvnek szelleme, az a védő, erősítő, bátorító s biztató szellem, mely derék, jellemes, világi férfiakat akar nevelni a magyarságnak. Birja, győzi s bizonyára meg is teszi; csak lélek legyen hozzá, mely a szellemet befogadja s életté alakítja“. — A mű zsebkönyv alakú, sűrű nyomású, 17 és fél ívet tartalmaz finom, vékony papirosra, vászonkötésben. Ára 2 korona. Gyűjtők 10 példány után egy ingyen példányt kapnak. A kitűnő könyvet a középiskolai ifjúság vezetőinek figyelmébe a legmelegebben ajánljuk.

Most jelent meg Klinda Károly „Hang-utánozó Abécé“-jének II. kiadása. Kiadja a Szent-István-Társulat, Budapest, Szentkirályi-utca 28. — Az első kiadás, sok-sok ezer példányban, rövid három év alatt elfogyott, ami e munka kedveltségét, hasznavehetőségét fényesen bizonyítja. „Hogy pedig még a kezdő tanító is azonnal tisztában lehessen a tanítandó anyaggal és az abécé egyes fejezeteinek módszertani feldolgozásával, szerző egy praktikus újítást, egy értékes, óráról-órára teljesen kidolgozott részletes lecke-tervet is irt könyvéhez, melyet a kiadó mindenkinek ingyen megküld, ki az abécé bevezetése céljából tisztelet-példányért hozzáfordul. Ez a más abécénél fel nem található újítás is nagyban fokozza e munka használhatóságát.“ Így szól e munka bírálója egy helyen. Bírálattal pedig e szavakkal zárja: „... amit dicsérettel elmondottam, azt a paedagógia nagy vonásokban — mint a jó tankönyv kelleit — régtől fogva hirdeli;... Klinda pedig mindezeket abécéjében szép sikerrel meg is valósította;... könyve anyagának megválasztásával, a fokozatosság elvének mindenütt pontos keresztülvezetésével, praktikus újításaival, részletes lecke-tervvel az olvasás-írás tanítását nagyon megkönnyíti s így a legszebb sikert biztosítja. Nyelvezetének törülmészett magyaros zamatosságával pedig a gyermek helyes nyelvértékének fejlesztését nagyban előmozdítja; tartalmával az olvasás megkedvelését, az erkölcsi érzület, hazaszeretet és vallásosság szilárd alapozását teszi lehetővé, miért is a legmelegebben ajánlhatom.“

Telefon.

B. B. Innsbruck. Minden biznnyal hozunk szemelvényt a szép könyvből. — Üdvözlét!

R. A. Radosna. Felelkezés alatt levő bírói ítéleteket nem lehet kritizálni. Be kell várni a felsőbb fórum döntését.

K. P., Cs. I., R. I. Az elárvult szalakuszi plebánia kegyurai Bartakovics Árpád es. és kir. kamarás, Kochanovszky László szalakuszi földbirtokosok, továbbá Kovács József örökösai. Ez utóbbiakat Crausz István Nyitra megye nyug. alispánja képviseli.

A zsolnai nyolcnak. Szíves megemlékezésként fogadják bennső köszönőnként!

Az 1896-iki ezredéves, az 1897-iki és az 1900-iki párisi világkiállításon kintüntetve.

Legfinomabb hegyi

ojtvány-csemege szőlőt,

francia fajokban, édes és zamatosat

5 kilós kosarakban

gondosan csomagolva minden posta-állomásra mérsékelt áron szállítok, üres szőlőkosarak is nálam kaphatók.

PÉCS EDE szőlőbirtokos és fűszerkereskedő **NYITRA.**

128. 2-52.

Seilnacht József

= képfaragó, oltárépítő és aranyozó =
templom művészeti műterme

GALGÓCZ

(Nyitra megye).

Oltárok, szószékek, keresztiő-kutak, szobrok és keresztiő-úti állomások stb. izléses készítése.

Régi oltárok átalakítása és díszítése.

Vázlatokat és költségelőirányzatokat díjmentesen küldök.

Polychromikus festészet!

Mindennemű tárgyak minden alakban tirolli iparjelleg szerint.

Németprónai templom főoltára 1907.

149. 49-52.

Szolid és pontos kiszolgálás!

Gombárik István

úri és női fodrász

Nyitrán, Tóth Vilmos-utca II. sz.

Ajánlja a mai kor igényeinek teljesen megfelelő higiénikusan berendezett

díszes úri és női fodrász-termét.

Végez és raktáron tart mindennemű e szakmába vágó úri és női hajmunkát, úgymint hajbetétet, frizeteket, loknikat, frufukat, egész és félpárokákat, hajfonatokat minden színben, női fésülést, haj-és szakálfestést, ugyszintén tyúkszemvágást jutányos áron. 129. 2-52.

Vesz vágott és kifésült haját.

Előfizetéseket üzleten kívül is elfogad.

Minden előfizető a kiszolgáláshoz szükséges keféket, fésűket, hajport, bajuszkötőt, szivacsot s a többi tartalmazó fiókot kap.

Kifésült hajból fonatokat, loknikat s egyéb hajmunkákat a lehető legolcsóbban készít.

Nagy választék hajháló, hajbetét és kész hajfonatokban.

Szolid és pontos kiszolgálás!

Hirdetések a „NYITRAMEGYEI SZEMLE” számára igen jutányos áron felvételnek Nyitrán, Huszár István úr könyvkereskedésében, a hol a lapra is elő lehet fizetni.

WEIGL ANTAL PAPI ÉS POLGÁRI SZABÓ NYITRÁN.

2. 39-52.

Ajánlja jól berendezett legfinomabb bel- és külföldi szövetekből álló raktárát, — valamint

férfiszabó-műhelyét,

melyben ugy egyházi, mint világi urak számára mindennemű ruhát, úgymint téli és nyári öltözeteket, felöltőket, reverendákat, címádkat, mucetumokat, biretumokat stb. izlésesen és pontosan készít.

Vidéki megrendeléseket pontosan eszközöl.

FELTÜNŐ UJDONSÁG!

Delice

Minden hirdetés felesleges, a dohányzó egyszer veszi és többé más nem szíhat.

legjobb valódi francia

1. 52.

SZIVARKAPAPIR ÉS SZIVARKAHÜVELY.